

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Io. Freinsheimii Commentarii in libros svperstites Q. Cvrtii Rvfi

**Freinsheim, Johann
Curtius Rufus, Quintus**

[Argentorati], [circa 1639 oder später?]

Cap. 2

urn:nbn:de:bsz:31-103771

Comment. in Curtium. lib. 9. c. 1. n. 32. 33. 34. 35. 36. & c. 2. n. 1.

9, 1, 32. IN CONSPECTU) Ex Cod. Danielis lego in conspectu. Vide Var. Lect.

9, 1, 33. MORIBUNDVS) An moribundus? ut apud Florum moribunda manus.

9, 1, 34. PLVRA TRANSSCRIBO) Dignus animaduersione locus: cui parallelus in Pausaniae lib. 6. vbi de Oibota: *Ea quidem quae vulgariis hac de re Graeci, necesse habui commemorare; credere vero omnia nulla me res cogit.* Sueton. Claud. 1, 15. *Quod equidem magis, ne praetermitterem, retuli, quam quia verum aut verisimile putem.* Sic Tacitus 4, 10, 1. cum in tradenda morte Drusi, quae plurimis maximeque fidei auctoribus memorata sunt, retulisset, non omittit eorundem temporum rumorem. & 2, 50, 3. ut conquirere fabulosa, & fictis oblectare legentium animos, procul gravitate capri operis credit, ita vulgariis traditisque demere fidem non audeat. Herodot. 3, 9. *Ex iis quae narratur, hoc quod dixi propius fidem esse, tamen id quoque quod minus credibile est, quaredoquidem refertur, commemorare debeo.* & lib. 7. *Ἐγὼ δὲ ὀφείλω λίγην τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γὰρ μὲν ἐπιτηδεύουσιν ὀφείλω.* Dio lib. 54. de Augusto: *Accipio etiam, ex oraculo quodam, aut somnio, quotannis certa die argenti nonnihil ab accedentibus quasi emendicantem accepisse. id si quis credendum non putet, tamen ita traditum est.* Aelian. de hist. anim. 17, 14. *Eudoxus autem (cui ego hac in re fidem non habeo, alios non prohibeo) se cum Herculis columnas superasset, aures quasdam in stagnis (scilicet lacubus) vidisse, bubus maiores, quod est mihi, ut dixi, non verisimile, omittere nolui.* ὁ δ' ἐν ἡγεσσε, καὶ ἐστὶν ἰσχυρὰ. Sic Buchanani, narrato Io. Camerconi Glascuae episcopi exitu: *Hoc tam perspicuum diuina vltionis exemplum, ut neque temere affirmare, nec refellere est animus: ita cum ab aliis sit prodium, & constanti rumore peruiulgatum, omittere visum non est.* Quos aspexisse credibile Tiberonem lib. 1. hist. de temporibus suis: *Nec equidem hac scriptis inferni, ac si ambigerem, sine astu Lani Pontificis &c. sed ne quid ex his, quae tunc fama ferebantur, consulo videar subauisse.* Opera tamen historiae scriptoribus danda, ne in illos merito torqueatur illud Senecae Nat. quaest. 4, 3, 1. *Historici, cum multa mentium sunt ad arbitrium suum, nam aliquam rem nolunt spondere; sed adiucium: Penes auctores fides erit.*

9, 1, 35. HYPASIN) Ptolemaeus, Plinius 6, 17, 23. Curtius hoc loco, & Arrianus Hypasin vocant: at Strabo lib. 15. Dionysius Afer versu 1144. Martianus Capella, Solinus capite 52. & alii, Hypanim. Plinius 4, 12, 77. iam suo tempore hanc controuersiam inter scriptores fuisse tradit, vehementerque eos errasse, qui Hypanim in parte Asiae prodidere. In India autem supra flumen Hypasin solstitii die medio nullam umbram iaci Onesicritus refert, ut idem Plinius 2, 73. auctor est. Popma. Arrianus 5, 4, 27. & Philostratus Hypasin appellant.

9, 1, 36. PHEGELAS) Rutgerf. var. lect. 6, 14. in aliis exemplaribus repererat Phegelis. Id si verum, inquit, eius principis nomen est, non video quomodo Curtius Orbili ferulam effugiat iis verbis, *Percontans igitur Phegela.* A Phegelis enim non nisi Phegelin & Phegelida declinari potest. Ego scribendum puto, Phegel, is erat gentis proxima rex &c. Apud Diodorum quoque 17, 93. quo loco αὐτὸς δὲ ἐστὶν τὸν Φηγέας δυναστὴν ἰμβάλων legitur, Φηγέας legendum videtur: Quidam tamen Mss. etiam apud Curtium habent Phegeas; & seq. cap. in quarto casu Phegea. Nec vtrius credendum, facile dixeris: nisi quod potius Curtium e Diodoro emendandum arbitror. Indicem vide.

9, 2, 1. BIDDVM) Ab hac voce caput orsus sum, verissimam Aci-dalii distinctionem sequutus. Nam vulgata dicebat Indum apud Alexandrum substituisse, quod contra gestum, praeter rationis coniecturam, etiam Diodorus 17, 93. aperte docet.

9,2,2. *GANGEM MAXIMUM*) Arrianus 5, 1, 15. *Indus omnium Asiae atque Europa fluviorum maximus est, praeter Gangem.* Idem Indic. 1, 10. *Ex duobus maximis fluminibus Gange atque Indo, Megasthenes Gangem Indo longe maiorem esse scribit.* Idem sentiunt alij omnes qui Gange mentionem in scriptis suis faciunt. Strabo lib. 15. *Gangem omnium fluminum maximum, secundum Indum, tertium Istrum, quartum Nilum consensu tradi scribit Diodorus 17, 93. Latitudinem ei stadiorum XXXII, tribuit; profunditatem tantam, ut omnia per Indiam flumina superet.* Eandem latitudinem, profunditatem vero centum orgyiarum adscribit ei Plutarch. Alex. cap. CVIII. Plinius 6, 17, 20. *Proditur Alexandrium nullo die minus stadia sexcenta nauigasse in Indo, nec potuisse ante menses quinque enauigare, adiectis paucis diebus: & tamen minorem Gange esse constat.* Gange igitur oblitus erat Cicero de natura deorum 2, 5, 2. *Indum omnium fluminum maximum esse praedicans.* Verum Iosephus à Costa in libro de nouo orbe, ubi Peruanam regionem describit, Maranonium, Paraguayanum, & Magdalenianum flumina testatur singula maiora esse Nilo & Gange, quamuis in vnum alueum collectis.

9,2,3. *GANGARIDAS*) Hos Periegetes versu 1144. *Gargaridas* vocat, Bacchi cultores. Strabo lib. 15. Diodor. 17, 93. Plutarch. cap. 108. Stephanus *Gangaridas*. cum Curtio autem *Gangaridas* appellat Virgil. Georg. 3, 27. Ptolemaeus, Vibius Sequester, Plin. 6, 19. Solin. cap. 54. Iustin. 12, 8, 9. Oros. 3, 19. haud dubie à Gange, cuius accolae sunt, ut docent cum Curtio omnes. Raderus. *Gandaridas* defendit Salmasius ad Solinum. Hodie *Bengalam* id regnum appellari credit Stuckius in peripl. maris Erythraei.

PHARRASIOS) Hos Plutarch. cap. 108. *Prasios, Praefidas* seu *Prasidas*, Iustin. 12, 8, 9. Diodor. 17, 93. *Tabrasios: Prasios* Strabo lib. 15. & Solin. cap. 55. nominat, qui Palibothra urbem incolunt. Raderus. Salmasius ad dictum Solini locum in Curtio quoque *Prasios* legendum censet.

9,2,4. *DICEBAT*) Expungit hanc vocem Acidalius, mihi potius innoxia videtur, quam necessaria.

9,2,6. *TONSOREM*) Eam rem non adeo raram videri vult Æn. Sylvius hist. de Europa cap. 6. extremo, ubi exserte clamat: *sepe tonsoris filios regio defungi honore vidimus.* Porro de humili loco natis qui clari enaserunt, toto cap. 4. lib. 3. Valer. Max. egit. plurima vero id genus exempla Zvingerus in theatrum suum contulit, pag. 949. & seqq. Item Tiraquell. de Nobil. 4, 4, 8. Nos ex Helladio apud Photium Cod. 279. huc propius pertinentia adpingemus. *Dionysius filius fuit agathonis, qui Siciliae annis duodequadragesima praefuit. Agathocles figuli filius multos etiam annos Siciliae praefuit. Hermes asiratus & seruus cum esset, Atarna (quae Thraciae ciuitas est) rex fuit. Porus Indorum rex filius tonsoris. Bradyllis carbonarius cum fuisset, Illyricum duxit exercitum. Orthagoras coquus Sicyoniae dominatus est.* Vbi facile aduertis errorem in nomine regis Indici. *Bradyllis* autem Tertulliano de Anima cap. XLVI. videtur *Balaxides* appellari; Ciceroni de offic. 2, 11. *Bargulus*. in Supplem. *Bardyllin* vocauit, ex Auctore ibi citatis. In hos ut plurimum quadrare illud Claudiani

Asperius nihil est humili, cum surgit in altum,

aliquot exemplis, & hoc Curtiano, monet Gruterus pr. notarum in Ammianum.

9,2,7. *SVB SPECIE TVTELAE*) Qua arte vsus Tarquinius Priscus, de quo Liu. 1, 34, 14. &c. & 1, 40, 2. quem ad locum Gruterus; *nihil vsquam esse vsitatus quam ut tuiores regnum inuadant pupillorum suorum, nulla exemplis demonstrari poterat. quadam proposuimus ad Epitomen 55. f. ubi Tryphonis scelus qui pupillum suum Syriae regem interfecit, proque eo regnum inuasit, narratur.* Ad cum ergo locum no-

tar exemplum *Archelai* Macedonis, ex Platonis *Gorgia*: *Agramnis* ex Curtio: *Agemnis* Corinthii ex Diodoro apud Georgium Monachum. Deinde conatus *Agathoclis*, qui apud Ptolemæum in summum potentia gradum adscenderat, ex Polybio 15, 26. & *Alexandri*, qui frater erat Leonis, ex Zonara tomo tertio. Potest his addi *Amigonus* Macedo, cui & cognomentum *uicoris* mansit, apud Iustin. 28, 3, 10. *Antiochi Eupatoris* *uicores*, apud eundem 34, 3, 9. quos tamen crimine liberat Appiani *Syriaca*. *Alberus I.* Imp. apud Cuspinianum: *Fridericus I.* Elector Palatinus, apud Trithemium in anno 1452. & *Æn. Siliuum* cap. 40. de Europa. Quantum his omnibus præferenda *Lycurgi* moderatio? qui cum fratri suo *Polybia* Spartanorum regi successisset, regnumque sibi vindicare potuisset, *Charillo* filio eius, qui natus postumus fuerat, cum ad ætatem adultam peruenisset, regnum summa fide restituit: ut intelligerent omnes, quanto plus apud bonos pietatis iura, quam omnes opes valeret. Iustin. 3, 3, 5.

9, 2, 9. *PERSEQUI TERMINVM*) Clarior erat oratio, si foret, *term. persequi*.

9, 2, 11. *LABORE DEFATIGATVM*) Labore scilicet octo annorum. Tandem enim Alexandrum secutus erat. *Loccenius*.

9, 2, 12. *NON IGNORO*) Huius orationis æconomiam distinxit noster *Causinus* in XIII. quem ad manum habes, pag. 576. *Raderus*.

9, 2, 14. *AD LIQVIDVM FAMA*) *Ouid. Metamorph. 12, 54.*

Mixtaque cum veris passim commenta vagantur

Millia rumorum, confusaque verba volutant &c.

Raderus. Fama ne tunc quidem, cum aliquid veri asserit, sine mendacj viuo est. Tertulian. apolog. cap. 7. Sed, ut loquitur Ouid. Metam. 9, 138.

veris addere falsa

Gaudet, & è minimo sua per mendacia crescit.

Tacit. Agric. 30, 4. omne ignotum pro magnifico est. Marcellin. 21, 16. Fama vero que mille (ut aiunt) linguis rerum misere exaggerat fidem. Quibus multa passim similia. Vide de ea re disputationem Afanis Blachorum ducis, apud Nicetam lib. 1. de Imp. Alexii.

NOMINIS QVAM OPERIS) Simile fere illud *Taciti 6, 30, 6. de*

Tiberio: magis fama quam vi stare res suas.

9, 2, 15. *MOENIVM*) *Sebifius* dubitabat *montium* substituere, propter *Marcellini 24, 22. locum supra ad 8, 14, 13. notatum, vbi collibus comparantur. Olim etiam Bongarsius id coniecerat, inductus Codicis Pith. scriptura, mentium. Sed illud nimistumidum esset; murisque etiam assimilatos ibidem reperies. Ceterum Indici elephanti nouem cubitorum altitudine, latitudine vero quinque habentur. Alian. 13, 8.*

SI NOS FABVLÆ) Sic apud *Senec. Suaf. 2. Porcius Latro: Arma nobis fabula exciuiunt? & paulo supra Triarius: Non pudet Laconas ne pugna quidem hostium, sed fabula vinci. vbi sententiam quæ statim sequitur: magnum & alionnum virtutis nasci Laconem &c. sic rectius legi putem; magnum est alimentum virtutis, nasci Laconem. ego quidem anchoramentum aut sacramentum potius dixissem. cetera; ad certam victoriam omnes remansissent; ad certam mortem tantum Lacones, caue mutes. Pertinet hæc etiam *Liu. 22, 15, 1. ex emendatione Rubenii: Fabius pariter in suos haud minus, quam in hostes intentus, prius à fabulis inuictum animum præstans &c. antè legebatur, prius ab aliis, insulte.**

9, 2, 16. *RARVM ANIMAL*) Vtique necesse foret rarissimum esse inuentu, tandemque in vniuersum extingui, si verum esset quod *Plin. 8, 10, 1. Aristotelem ait scribere: non amplius quam semel gignere, pluresque quam singulos. Certe nec*

Aristoteles tam fatuam sententiam prodidit; nec adeo retulit Plinius. legendum ergo, ut innuunt alii Cod. *nec amplius quam singulos semel* (hoc est eadem vice) *gignere: pluresque vivere ducentis annis; & quosdam trecentis.* Eadem fere notio particulæ *semel* est in his quoque Plinii 7, 48, 6. M. Valer. Corvinus *jella curuli semel ac vicies sedit.* Elephantos autem potro non esse raros in India tam ex veteribus, quam etiam hodiernis constat. Certe Plin. 6, 19. & 20. Partalidis regi 700. elephantos, Taluctarum 400. Andaris mille, aliis plures aut pauciores tribuit. Praeforum regi *pedisum sexcenta millia, equitum triginta millia, elephatorum novem millia, per omnes dies stipendiari* scribit. Ex recentibus Bartolius in Asia, pag. 186. videatur.

NEC FACILE CAPIATUR) Quomodo capiantur, docet Strabo lib. 15. Arrian. Ind. 2, 22. Diodor. 3, 26. Ælian. 8, 10. & 15. Tzetzes Chiliad. 4, 122. Raderus. Adde Plinium 8, 3.

DIFFICILIVS MITIGETVR) Hoc quoque singulari capite docet Ælianus 10, 10. Plurima super hac re Gesnerus ex antiquis scriptoribus adducit lib. 1. de quadruped. voce *de elephanto*, lit. E. pag. 432. ubi superioribus sequentibusque paginis totam de elephantis, & iucundam sane auditu historiam cognoscet. Raderus.

9, 2, 21. **ELIDVNT**) Malim, *elidens*: quod & Sebilio visum.

9, 2, 26. **ET OCEANVM NISI**) Ita distinguerem Oceanum: *nisi obster ignorantia, inde victores &c.* Sebilus. Ego non assentior: nondum enim tum ad Oceanum pervenerat sed eo ibat: *vltus est autem præteriti voce pervenimus, paulo post futuri significatione, quam ei tribuit vocula nisi, ut fere supra 4, 14, 22. nisi quod in vobis est, ipse ego maiore parte captivus sum: hoc est, ero & permanebo captivus maiore mei parte (uxorem, matrem, liberos significat) nisi vestra virtute velut pendentem adhuc captivitatem auertatis.*

9, 2, 27. **DIVES ET IMPELLIS**) Idem Gallorum elogium apud Tacitum 11, 18, 2.

9, 2, 28. **PER VOS**) Concipi hoc eadem formulâ debuit, qua similes obtestationes solent: *Per ego vos.* Ita Modius 4, 14, 24. emendabat: *Per ego vos deos patrios &c.* Et multa talia cum alii pridem, tum nuper in elegantissimis suspitionum libris V. Cl. Jan. Gruterus collegit. Acidalius. Videantur obleru. Gronov.

COMMILITONE MQVE) Sueton. Cæs. 67, 2. *nec milites eos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellabat.* quod repræhendit August. apud Victor. in Epit. 1, 1. optima ratione. ipse *post bella civilia* vocabat milites. Sueton. Aug. 25, 1. Sic apud Tacit. 33, 3. Agricola. Aliorum exempla plura vide apud Brilson. lib. 4. de formulis: rationem apud Clapmar. de arcan. 6, 16. *Sacerati commilitones, immo etiam mei consecrati &c.* Maximinus apud Capitolin. in Gordianis cap. 14. ubi appareat *consecrati* maius aliquod esse quam *commilitones*, non ergo idem, ut putarunt Viri docti. ridicule enim ita dixisset Maximinus, nec alia vi, quam si sic: *commilitones, immo etiam mei commilitones.* Potius suspicor eo sic vocasse, ut reuocaret in mentem ipsos se consecratisse fecisseque Imperatorem.

9, 2, 29. **QVI NIHIL VNQVAM**) Ita Scipio suos hortatur, ut à se sumant exemplum morum ac industria, apud Appian. in Punicis. similia exempla reperies apud Fabrum Semestr. 3, 20. & Gruter. discurs. in Tacit. cap. 15. Pertinent huc illa Taciti H. 2, 76, 2. *simul ipse qui suadet considerandus est, adyctatne consilio periculum suum, istaque Liuii 7, 32, 10. debere etiam intuari cuius ductu auspicioque in eunda pugna sit: virum qui audiendus duntaxat magnificus adhortator sit, verbis tantum ferox, operum militarium expertus, an qui & ipse tela trahere, procedere ante signa, versari media in mole pugnae* scilicet.

Comment. in Curtium. lib. 9. cap. 2. num. 31. 34. & c. 3. n. 2. 4.

sciatur. Quibus in verbis dispice, an pro qui audiendus, reponendum sit, qui audiendi.

IN MANIBUS MEIS) Paschalius de coronis 6, 20. hoc Curtii, pluribusque aliorum auctorum locis probat, victores palmas non capite tantum, sed etiam dextra manu prætulisse: quod diserte tradit Pausanias lib. 8.

HERCULEM LIBERVMQVE) Quorum amborum columnæ, expeditionum suarum termini memorantur: in comparatione Liberi & Herculis Epigramm. 4, 12, 33. Ἀμφὸς ἢ ἐπὶ τοῦ οὐρανίου. Vbi certe non Gaditanae Herculis columnæ intelligi possunt, sed alia in India quaeri debent. quomodo enim alias contermina Bacchicis? Herculem autem ibi quoque monumentum itinerum laborumque suorum erexisse consentaneum est: & ex Strabonis tertio, tum Solini cap. 52. firmatur. in Strabone: aras pro termino posuit Alexander, imitatus Herculem & Bacchum. Nam illi quoque aris signauerunt expeditionis suae terminos, vide mox ad 9, 3, 19. Seneca de benef. 7, 3, 1. Alexandrum per Liberi Herculisque vestigia felix temeritas egit. Longe hinc abest apophthegma quod ei nescio quam bona fide, tribuit Plutarch. apophth. cap. 41. se omnia sua opera, ne cum vno quidem dicto Hercule conferenda censere. Idne dixisset homo gloria deditus, cuius nec naturam nec modum nouerat, Herculis Liberique vestigia sequens, ac ne ibi quidem resistens vbi illa defecerant, vt ait Seneca de benef. 1, 13, 2. & epist. 94, 68. vltra Oceanum solemque, indignatur ab Herculis Liberique vestigijs victoriam flectere. Declamatores apud Senecam alterum Suasoria I. Intra has terras calum Hercules meruit. Et: vltra Liberi patris tropæa consiimus. Solent autem vt vides, Hercules & Bacchus fere coniungi, quod vterque in iisdem oris longinquam militiam exercuisse feratur. quibus cum Alexander, tum alii qui procul ab domo bella gesserunt, comparati sunt. Sic apud Plin. 7, 26. de Pompeio: equato non modo Alexandri Magni rerum fulgore, sed etiam Herculis prope ac Liberi patris. Quod iudicium etiam ex parte fuit Petronii in carm. de bello ciu. versu 269. totis similis Tyrimthius actis. nam ad Pompeium hæc refert: quapropter verum præcedente pro Magnaque absque vilo dubio legendum est Magnum, nempe Pompeium:

Magnum cum Phæbo soror, & Cyllenia proles

Excipit, ac totis similis Tyrimthius actis.

9, 2, 31. NEGAT. QVOS ALLOQVOR) Bona distinctio negæ quos alloquor. nec mala: negat. Quos alloquor? Acidalius. Posteriozem conuenientiore iudicauit.

9, 2, 34. ITE, DESERTO REGE) Paria sunt illa Cerialis apud Tacit. H. 4, 77, 6. Ite, nuntiate Vespasiano, vel quod propius est, Ciuis & Classico, reliatum à vobis in acie ducent. Cui simile Syllæ apophth. relatum à Plutarcho cap. 43.

9, 3, 2. DOLOR ERIGI) Gebhardus Crepund. 3, 26. mallet egeri, vt Quid. Trist. 4, 38.

Expletur lachrymis, egeriturque dolor.

quam rem pluribus exemplis firmat. Vt gatam autem defendit Barthius aduersar. 28, 6. his fere verbis. Cum in Ouidij loco de longo dolore & in eius solatium datis lachrymis sermo sit, nulla inter duos similitudo est. hic enim locus non egressionem aut attenuationem doloris ingerit, sed libertatem illi datam testandi se per fletus. quare penitus nihil mutandum credimus. Liberior non ad copiam, sed ad libertatem iacentis antea ob timorem maroris intelligendum est. Erigitur ergo penitus cordibus impressus dolor, & hætenus fremens obscuro gemituque conceptus tacito, cum in oculos venit, & metus paulum victo in lachrymas velut ruptis catenis aut vinculis exit. Vide Indic. erigere.

9, 3, 4. DETRAHENTEM GALEAM) Posseuius de Magno Moscho

Q 99 2